

Fakta om undersøgelsesområdet:

- Der er 31 VUC-skoler landet over med uddannelses tilbud til unge og voksne kursister.
- VUC-skolernes tilbud om almenkvalificerende uddannelse består af: AVU, HF-toårigt, HF-enkeltfag.
- VUC består af to lærergrupper; professionsbachelor og kandidater fra universitetet.
- VUC-sektoren har 110.000 kursister årligt (både fuldtids- og årskursister).
- VUC-sektoren spiller en betydningsfuld rolle i regeringens målsætning om en arbejdsdygtig befolkning; aktuelt set i kraft af EUD-reformens optagelseskrav (minimum karakteren 2 i dansk og matematik) samt i kraft af kontanthjælpsreformens uddannelsespålæg til unge under 30.

Afhandlingens empiriske grundlag

Projektet er empirisk forankret på et af landets 31 VUC'er, i form af en kvalitativ fænomenologisk inspireret dybdegående undersøgelse, af 10 læreres overvejelser og handlinger. Metodisk triangulering, analytisk meningskondensering samt didaktisk argumentationsanalyse. Indsamling via følgende datakilder:

- Åbent spørgeskema – Læreres refleksionsnotater som svar på spørgsmål vedr. konkret undervisning.
- Semi-struktureret interview – Læreres refleksionsnotat udgør afsættet for dette interview.
- Felt noter – Observation af læreres undervisningspraksis.
- Obser-view – læreres og forskers dialog om undringer under observationen.

Om Lea Lund

Cand. pæd. pæd. Lea Lund har udarbejdet sin ph.d. afhandling under vejledning af lektor emeritus Lotte Rahbek Schou, på IUP, AU, hvor hun er ansat som videnskabelig assistent og er en del af Forskningsenheden for tværdisciplinær uddannelsesforskning. Hendes forskningsfokus omhandler didaktikken, herunder læreres læring og undervisningsstrategier i praksis, både relateret til undervisning af børn og voksne.

Kontakt

Lea Lund
Lealund@edu.au.dk
Tlf.: +45 40 97 54 46

Aarhus Universitet
Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU)
Niels Juelsgade 84. Bygning 2110, lokale 238
8200 Aarhus N

LÆRERENS VERDEN – ALMENDIDAKTISKE REFLEKSIONER OVER KLASSERUMSERFARINGER

THE TEACHER'S WORLD:
PEDAGOGICAL REFLECTIONS
ON CLASSROOM EXPERIENCES

Ph.d.-afhandling af Lea Lund

AARHUS UNIVERSITET

LÆRERENS VERDEN

– ALMENDIDAKTISKE REFLEKSIONER OVER KLASSERUMSERFARINGER

Der er stor politisk bevågenhed og interesse i, at VUC-skolerne opsamler mange forskellige svage grupper i samfundet, hvorfor der afsættes midler og påpeges specifikke retningslinjer med henblik på opkvalificering af lærergruppen. Men da der foreligger ganske lidt empirisk viden om VUC-lærerens pædagogiske praksis, er målet med ph.d. afhandlingen at bidrage til at informere omkring, hvordan VUC-læreren håndterer sin undervisning. Vi må opnå indsigt i praksis, som den foregår i klasserummet, førend der henstilles til iværksættelse af potentielle efteruddannelsesinitiativer.

Undersøgelsens afsæt og formål

VUC-skolerne udgør en betydningsfuld rolle som bindeled mellem de almenkvalificerende uddannelsesstilbud, arbejdsmarkedet samt videre uddannelse, og skolerne består af tiltagende uhomogene klasserum med unge og voksne kursister. Med dette afsæt undersøges det:

- Hvordan VUC-læreren oplever og håndterer undervisningens udfordringer
- Hvorvidt og i hvor høj grad VUC-lærerens praksis udgør et didaktisk læringspotentiale

Undersøgelsen omfatter: Et litteraturstudie, en teoretisk didaktikoptik, et empirisk studie.

Litteraturstudie

- Praksislitteraturen, herunder Continuing Professional Development og til dels Teacher Thinking-feltet anlægger et snævert læringsorienteret fokus på individets (lærerens) udvikling og nedtoner den pædagogiske dimension, dvs. lærerens overvejelser over formål, indhold og fremgangsform.
- De voksenpædagogiske traditioner: Den humanistiske psykologi og den progressive pædagogik behandler undervisningsfænomenet som snævert idylliseret, hvor den materiale og den planlægningsmæssige del nedtones.

Undersøgelsens didaktiske optik

- Set i relation til VUC's almenkvalificerende uddannelser er det problematisk, at praksislitteraturen og de voksenpædagogiske traditioner primært vægter det formale (metoden) i en personlig udviklingsoptik (formål) på bekostning af materiale elementer (stoffet), samt et bredere fællesskabsorienteret og demokratisk formål.
- Afhandlingen plæderer for en didaktisk analyseoptik i form af Wolfgang Klafkis perspektiv på undervisning, hvor formålet med den almene (ud)dannelse rækker ud over den enkeltes udvikling.
- Desuden inddrages Erling Lars Dales ideal om 'didaktisk rationalitet' i form af hans blik for samspillet mellem de forskellige kompetenceniveauer (K1,K2,K3) i lærerens arbejde.

De empiriske fund

- Lærerne oplever afmagt overfor de voksne kursister, og lærernes praksiserfaringer synes ikke at bidrage til pædagogiske løsninger herpå.
- Lærernes praksisform består primært af mavefornemmelser og ureflekterede beslutninger, belæg og afprøvninger, derved formår praksis ikke at realisere et eventuelt didaktisk læringspotentiale.
- Arbejdet med læreres 'praktiske ræsonnementer' gennem udviklingen af 'praktiske argumenter' kan bidrage til, at lærerens praksis kan udgøre dels et læringsorienteret og dels et pædagogisk, almen didaktisk afsæt.

Konklusion

- Lærernes overvejelser har ikke et stærkt didaktisk vokabular, hvilket kalder på en større bevidsthed om pædagogikkens og fagenes synergi.
- Lærerne oplever væsentlige udfordringer af betydelig forskelligartede karakterer, og det bliver tydeligt, at det ikke er en tilstrækkelig løsning at foreskrive én undervisningsmetode frem for en anden; dette sikrer ikke i sig selv, at læreren kan analysere sin tilgang og ændre herpå.

Perspektiver

- Lærernes praksis udgør et didaktisk læringspotentiale via arbejdet med at udforme praktiske argumenter. Dette støtter, som materialet viser, lærerne i at klarlægge de praktiske ræsonnementer, der ligger bag de ofte rutineprægede handlinger, via samspillet mellem kompetenceniveauerne, indeholdt i idealet for didaktisk rationalitet.
- Resultaterne vidner om et behov for iværksættelse af lærerkollegiets effektivering af et didaktisk reflekterende rum.